
Kyrkomötet Kyrkolivsutskottets betänkande 2011:7

Kristendom, islam och religionsdialog

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2011:53, Inspiration till religionsdialog och motion 2011:75, Medvetandegör skillnaden mellan kristendom och islam. Utskottet konstaterar att det finns såväl litteratur som studiematerial inom områdena religionskunskap och religionsdialog att tillgå, varav flera är av folkbildningskaraktär. Mot bakgrund av detta och att skriften *Sann mot sig själv – öppen mot andra* nyligen utarbetats föreslår utskottet avslag på både motion 2011:53, punkt 1 och 2 samt motion 2011:75. Läronämnden har lämnat ett yttrande över motionerna.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2011:53, punkt 1.
2. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2011:53, punkt 2.
3. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2011:75.

Motionernas förslag

Motion 2011:53 av Micke Åsman, Inspiration till religionsdialog

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att tillsammans med företrädare för islam och judendomen medverka till att skapa ett samtalsunderlag för att verka för en ökad förståelse och respekt för andra människors tro.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att inspirera Svenska kyrkans församlingar att aktivt arbeta med religionsdialog.

Motion 2011:75 av Margareta Sandstedt, Medvetandegör skillnaden mellan kristendom och islam

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att ta fram folkbildande material som belyser skillnaden mellan kristendom och islam.

Yttrande från Läronämnden

Läronämnden har yttrat sig över motionerna 2011:53 och 2011:75 i Ln 2011:9y, bilaga 1.

Bakgrund

År 2001 undertecknades det ekumeniska dokumentet, *Charta Oecumenica* av Konferensen för europeiska kyrkor där Svenska kyrkan är medlem och Den romersk-katolska biskopskonferensen i Europa. Där talas om vår uppgift som kristna att samtala med muslimer. Kyrkorna förband sig att möta muslimer med

respekt och att samarbeta med muslimer i gemensamma angelägenheter samt intensifiera umgänget och föra en religionsdialog på alla nivåer.

Sann mot sig själv – öppen mot andra

Teologiska kommitténs fleråriga arbete om religionsteologi med inriktning på islam har bland annat resulterat i boken *Sann mot sig själv, öppen mot andra*. Materialet har tagits fram på kyrkostyrelsens uppdrag. Det är ett resultat av kyrkomötets tidigare beslut om att ett religionsteologiskt dokument med särskild inriktning på islam ska utarbetas.

Materialet innehåller en studiehandledning för att underlätta samtalen i församlingsarbetet. Målgruppen för materialet är Svenska kyrkans anställda, förtroendevalda, ideellt engagerade och andra människor som deltar i församlingens verksamhet. Materialet ger utgångspunkter för samtal, fortsatt reflektion och praxis och ska bidra till goda möten i respekt mellan människor av olika tro och för gemensam handling.

Enligt planerna ska materialet distribueras till samtliga kyrkomötesledamöter innan kyrkomötets samling i oktober. Ett seminarium i dessa frågor kommer att erbjudas under samma session.

Material för ökad förståelse av Islam

Sedan mitten på 1990-talet har Svenska kyrkan arbetat mycket aktivt för kunskapsutveckling för Svenska kyrkans möte med islam. Inom ramen för detta har flera skrifter producerats för en ökad förståelse av islam. Som exempel kan nämnas ett material, *Tro tillsammans*, som publicerades 1999. Den innehåller fördjupningsmaterial till medarbetare i Svenska kyrkan samt en samtalsbok som vänder sig till muslimer som vill veta mer om kristen tro.

Till kyrkomötet 2004 utarbetades ett material, *Viktigt att veta om Islam – Femton saker som kristna bör veta om Islam* som delades ut till ledamöterna. Den texten finns tillsammans med tre internationella ekumeniska dokument inom området samlade i Sveriges kristna råds skriftserie nr 9, 2006 *Religionsmöte, Ekumeniska dokument*.

Möten med Islam är ett material som publicerades år 2008 för medarbetare inom Svenska kyrkan. Här presenteras de bärande tankemönstren och riterna inom Islam.

Mycket av Svenska kyrkans arbete inom området religionsmöte sker ekumeniskt genom Sveriges Kristna Råd. Inom Sveriges Kristna Råd finns en arbetsgrupp med uppgift att ekumeniskt kontinuerligt förankra utgångspunkterna i de ekumeniska dokument som finns och visa hur arbetet kan föras vidare lokalt i församlingarna och inspirera till det.

Sveriges Kristna Råd har bland annat publicerat skriften *Kan vi be tillsammans?* Ett ekumeniskt studiematerial om bön i mångreligiös kontext, 2007 och *Äktenskap där religioner möts*, 2011. Båda dessa exempel finns i Sveriges kristna råds skriftserie och kan rekvireras därifrån. Det senaste har distribuerats till samtliga ledamöter inför årets kyrkomöte.

I Verbum förlags utgivning finns en hel del litteratur som berör religionsdialog och som belyser islam. *Att läsa Koranen* är en introduktion till koranens innehåll och centrala teman och *Bibeln och Koranen* presenterar likheter och skillnader. Båda böckerna är lämpliga som material i en studiecirkel.

I sammanhanget bör också *Guds Vägar, judendomen och kristendomen, ett inomkyrkligt samtalsdokument* nämnas. Dokumentet som utkom 2002 är en positionsbestämning som kyrkomötet antagit. Här presenteras ett grundläggande

Folkbildning genom Sensus studieförbund

För Sensus Studieförbund är mångfald ett perspektiv som genomsyrar verksamheten. Detta kommer bland annat till uttryck i särskilda satsningar inom religiös mångfald. Sensus studieförbund arbetar med en rad olika koncept och material som ger möjlighet till inspiration, reflektion och ökad kunskap. Exempel på detta är:

Gud har 99 namn – en utställning som innehåller heliga föremål från sex världsreligioner. Syftet med utställningen är att genom presentation av de yttre föremålen nå den inre betydelsen av religionerna. En guide med multireligiös kunskap knuten till studieförbundet kan anlitas i samband med att utställningen används.

De så kallade *multireligiösa guiderna* ingår i ett nätverk av unga människor från flera olika religioner som finns representerade i Sverige. De besöker skolor, ungdomsgrupper och arbetsplatser, där de bidrar med workshops med utgångspunkt i islam, judendom, kristendom, sikhism, hinduism och buddhism.

MOD – Mångfald och dialog, är ett pedagogiskt koncept för att arbeta med mångfalds- och diskrimineringsfrågor bland annat utifrån religiös mångfald.

Sensus *Mångreligiösa almanacka* är en väggcalmanacka som innehåller ett omfattande faktamaterial där man hittar de viktigaste högtiderna inom de ovan nämnda sex religionerna och information om hur och varför de olika högtiderna firas. Flera medarbetare inom Svenska kyrkan köper den och har den som referensmaterial i mötet med människor av annan tro.

Sedan början av 2000-talet har Sensus samverkat med muslimska folkbildare i Sverige, särskilt med studieförbundet *Ibn Rushd*. Flera projekt har genomförts gemensamt inom området integration och folkbildning. *Sveriges muslimska fredsagenter* är ett resultat av samarbetet, ett arbete som syftar till att motverka fördomar och öka förståelsen mellan religioner och kulturer.

Det pågår flera samarbeten mellan Svenska kyrkan och Sensus. Inom detta område kan nämnas en samverkan med kyrkokansliet runt det aktuella materialet *Sann mot dig själv – öppen mot andra*. Likaså i det nationella projektet *Människovärde*, där en bok och ett pedagogiskt material tagits fram av Svenska kyrkan på nationell nivå för att värna människovärdet och ta ställning mot främlingsfientlighet och rasism. Boken delades ut till kyrkomötets ledamöter förra året.

Centrum för religionsdialog i Stockholms stift

Centrum för religionsdialog drivs av Svenska kyrkan i Stockholms stift och får ett ekonomiskt stöd från Svenska kyrkans nationella nivå. Centret kan på olika sätt bidra till hela Svenska kyrkans kompetensutveckling inom området religionsdialog, inte minst vad gäller islam. Huvudinriktningen är att verka för förståelse, samarbete och goda relationer med människor av annan tro i Svenska kyrkans sammanhang. Det finns också samarbete med olika samhällsinstitutioner, organisationer och enskilda som vill verka för möten mellan människor av olika tro. Centrets verksamhet startade i januari 2008 och har två medarbetare på heltid.

Centrum för religionsdialog erbjuder kurser och seminarier av skilda slag, studieresor, rådgivning, bibliotek, nätverk för samverkan och gemensam reflektion. Centret har en webbplats med kalendarium, länkar och resursmaterial för dialogarbete. Centret ger också ut ett gratis nyhetsbrev som kommer ut med fyra nummer per år.

Svenska teologiska institutet i Jerusalem

Svenska teologiska institutet i Jerusalem är ett teologiskt studieinstitut med inriktning på ekumenik, religionsteologi och religionsmöte, med särskild inriktning på mötet mellan kristendomen och judendomen. I och med att Jerusalem är centrum för de tre monoteistiska religionerna ges även goda möjligheter att studera Islam. Institutet erbjuder eller skräddarsyr kortare och längre kurser. Kursdeltagarna är oftast teologer, lärare, präster eller studerande, men även andra grupper av kyrkoarbetare från Svenska kyrkan och hennes samarbetspartner världen över deltar i institutets verksamhet. Kurserna innehåller möten med människor och olika religiösa och kulturella miljöer i Jerusalems närhet. Likaså studeras de politiska konflikter som finns i området.

I de fortbildningar som erbjuds om islam samarbetar institutet med institut i Amman och i Kairo, som har större kapacitet än institutet i Jerusalem att erbjuda kvalitativa kurser i islam.

Svenskt interreligiöst råd bildat

Våren 2010 bildades Sveriges interreligiösa råd på initiativ av ärkebiskop Anders Wejryd. Det består av kristna, muslimer, judar, buddister, bahai, sikher och hinduer. Syftet med rådet är att främja och skapa förutsättningar för interreligiöst samarbete i Sverige, lyfta fram religionernas roll för att skapa fred och samförstånd i världen och utgöra en röst gentemot religionsfientlighet. Det är en nationell mötesplats för religiösa ledare i Sverige.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag:

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2011:53, punkt 1.

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2011:53, punkt 2.

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2011:75.

Utskottet anser att religionsdialog är viktigt för en ökad förståelse för andra människor och att det är angeläget att möta människor av annan tro med kunskap och respekt. Utskottet menar också att det är viktigt att beskriva andras tro så att de känner igen sig, eller ännu bättre, att den som bekänner sig till en tro själv får beskriva vad det innebär. Religionsdialogen kan ta sig olika uttryck: gemensamt ansvar för samhälle och värld, bön, vänskap och teologiskt samtal.

Det finns en hel del litteratur och studiematerial, flera av folkbildningskaraktär, inom områdena religionskunskap och religionsdialog. Materialen bidrar till ökad förståelse och respekt för andra människors tro och sätt att leva och både likheter och skillnader belyses. Mot bakgrunden av det material som finns anser utskottet inte att ytterligare material behöver utarbetas i nuläget.

Då det inte är självklart att medarbetare i Svenska kyrkan känner till det material som finns kan information om vilka resurser som finns och vart man kan vända sig för mer kunskap förbättras. Utskottet uppskattar skriften *Sann mot sig själv – öppen mot andra*, som nyligen distribuerats till kyrkomötets ledamöter. Studiehandledningen som ingår i det materialet kan underlätta samtalen och reflektionen och utskottet menar att materialet kan inspirera till aktivt arbete med religionsdialog i församlingarna.

Utskottet vill poängtera att det finns en stor erfarenhet bland människor verksam i Svenska kyrkans internationella arbete och bland våra samarbetspartner i världen, vilka kan spela en viktig roll i respekten för, och kunskapen om, andra människors religion.

På Kyrkolivsutskottets vägnar

Carina Etander Rimborg, ordförande

Marie Nordström, sekreterare

Beslutande: Carina Etander Rimborg, ordförande, Ann-Sofie Nelstrand, Erik Jonsson, Birgitta Lindén, Bengt A Gustavsson, Christina Meltin Westerlund, Cecilia Brinck, Kristina Sandström, Hans G Erikson, Ann-Sofie Persson, Anders Åkerlund, Roland Johansson, Marianne Kronbäck, Britt Louise Agrell och Britta Broman.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Mary Österström, Kjerstin Sörngård Thulin, Helena Nordvall, Christer Björk, Kerstin Bodell, Elisabeth Rydström, Kekke Paulsson, Kerstin Rossipal, Anna Ekström, Stig Domargård, Ann-Ida Fehn och Berth Löndahl.

Biskoparna Antje Jackelén och Sven-Bernhard Fast har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet
Läronämndens yttrande 2011:9y

Religionsdialog

Läronämndens yttrande över motionerna 2011:53 och 75

Läronämnden har tidigare yttrat sig om vikten av religionsdialog (Ln 1995:508, 2006:9y, 2008:6y). Senast framhöll Läronämnden (2008:6y):

I mötet med människor av olika tro är det angeläget att vinnlägga sig om kunskap och respekt. Det är utgångspunkten för en konstruktiv, kritisk och självkritisk dialog. Till förutsättningarna för en sådan dialog hör att både beskriva andra så att de känner igen sig själva, vara medveten om mångfalden inom de olika religionerna och vara villig att dela med sig av det som man själv har funnit.

En sådan dialog är inte bara förenlig med Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära, utan även ett sätt att ge uttryck åt denna tro.

Religionsdialogen kan ta sig olika uttryck: att mötas i vänskap, arbete och bön, att föra teologiska samtal, att ta gemensamt ansvar för samhälle och värld.

Uppsala den 24 augusti 2011

På Läronämndens vägnar

Anders Wejryd, ordförande

Christopher Meakin, sekreterare

Närvarande: Ärkebiskop Anders Wejryd, ordförande, biskop Ragnar Persenius, biskop Martin Modéus, biskop Hans-Erik Nordin, biskop Jan-Olof Johansson, biskop Antje Jackelén, biskop Esbjörn Hagberg, biskop Tuulikki Koivunen Bylund, biskop Hans Stiglund, biskop Sven-Bernhard Fast, biskop Eva Brunne, Thomas Ekstrand, Eva Hamberg, Anna Karin Hammar, Margarethe Isberg, Karin Johannesson, Fredrik Lindström, Jesper Svartvik och Kristin Zeiler.